

Fifty Dead Men Walking - Martin McGartland

Written by Marleen Geuzebroek
Tuesday, 02 January 2007 00:00 -

Een waargebeurd verhaal. Meer dan 4 jaar leefde Martin McGartland een opmerkelijk dubbelleven als geheim agent. Voor de IRA was hij een vertrouwde Intelligence Officer, en een lid van een 'active service unit'. Voor de Britse overheid was hij 'Agent Carol'. Hij tipt regelmatig de autoriteiten over vermeende aanslagen, en weet zo de levens van velen te redden. Elke keer als hij dit doet, riskeert hij ontdekt te worden door de IRA.

Uiteindelijk wordt zijn dekmantel ontrafeld, en wordt hij naar een IRA-Safehouse gebracht voor ondervraging met daarna welhaast een zekere executie. Hij blijft echter kalm, en alhoewel bewaakt door 3 mensen, springt hij van de 3e verdieping in een wanhopige poging tot overleven... (engelstalig!).

Eigen mening

Zelden heb ik zo'n aangrijpend verhaal gelezen. Ik heb dit boek in 1998 in Schotland gekocht, en heb het inmiddels al zo'n 4 keer helemaal gelezen, en een paar keer de voor mij meest aangrijpende passage.

Het verhaal begint als Marty (1970) zo'n 4 jaar oud is, en voor het eerst de marsmuziek hoort van de Protestanten. Hij woont zelf met zijn moeder, 2 zusjes en broertje op het Ballymurphy Estate (West Belfast), het katholieke bolwerk van de IRA. Hier wordt voor het eerst duidelijk dat in Noord-Ierland de Katholieken en Protestanten met geen mogelijkheid samen door één deur kunnen. Het verhaal gaat verder met de jaren '74-'78, jaren waarin herhaaldelijk door het British Army, geholpen door de Royal Ulster Constabulary (RUC) invallen worden gedaan in hun huis, waarbij alles overhoop gehaald wordt; alleen maar om te controleren of er geen IRA-leden, of verboden wapens in huis zijn. In de daarop volgende jaren groeit Marty op, in één van de armere wijken van Belfast. Stelen wordt heel gewoon onder de bevolking, de werkloosheid is enorm. Ook Marty is werkloos, maar weet een aardig inkomen op te bouwen door gestolen

Fifty Dead Men Walking - Martin McGartland

Written by Marleen Geuzebroek
Tuesday, 02 January 2007 00:00 -

---

goederen te verhandelen.

Dan wordt hij lastiggevallen. Keer op keer weer. Door RUC Officer Billy, die hem keer op keer lastig valt door te vragen wie hij is en waar hij woont. Marty is inmiddels 16, en wil dolgraag zijn rijbewijs halen. Dan, op een dag, vertelt Officer Billy hem dat hij hiermee wellicht kan helpen, en stuurt hem naar de RUC-base. Niet wetend wat hem te wachten staat, maar de lokroep van het rijbewijs niet kunnen weerstaan, gaat Marty op de uitnodiging in. Dat is het begin van het leven van geheim agent van Marty McGartland. In het begin gaat dit nog over het signaleren van bepaalde IRA-leden op het Estate, maar door Marty's baantje als taxi-chauffeur (hij heeft inmiddels zijn rijbewijs gehaald) ziet en hoort hij veel in Ballymurphy. Hij krijgt ook steeds meer contacten met IRA-aanhangers en -leden; wat natuurlijk wordt aangemoedigd door het British Army. Dan wordt hij ook door de IRA opgemerkt als een behulpvaardige jongen. Hij wordt gevraagd om lid te worden, en weet dat hij daarmee een gevaarlijke grens overschrijdt; niet alleen voor hemzelf, maar ook voor zijn familie. Eens een IRA-lid, altijd een IRA-lid. En verraders worden gemarteld en wacht een vreselijke dood. Het geeft Marty echter de kans om de Special Branch van nog meer informatie te voorzien over geplande aanslagen. Hij heeft inmiddels zo'n hoge positie binnen de IRA bereikt, dat hij ook Davy Adams ontmoet, het neefje van Sinn Fein leider Gerry Adams.

In de loop der jaren redt hij door zijn informatie vele mensen (hij schat zelf zo'n 50, vandaar de titel van het boek), maar met elke informatie die hij doorspeelt naar de Special Branch wordt de kans op ontdekking door de IRA dat hij een dubbelagent is groter en groter. Uiteindelijk gebeurt dat wat hij vreest in 1991. Gezien zijn status binnen de IRA weet men echter niet zo goed wat ze met hem aanmoeten. Hij weet te ontsnappen en wordt door de Special Branch, met zijn gezin (hij is getrouwd en heeft 2 kinderen), in Engeland geplaatst. Zijn vrouw kan echter niet aarden buiten Noord-Ierland en met een heel leven lang op de vlucht, en besluit terug te keren naar haar geboortestreek. Martin moet hierdoor weer verhuizen, en blijft dit ook doen. Maar de IRA vergeet haar 'verraders' niet: 3 jaar na zijn vlucht uit Belfast ontvangt zijn moeder een uitnodiging van de IRA voor zijn begrafenis. En in 1996, 5 jaar na zijn vertrek, wordt zijn broer Joseph door de IRA afgerammeld. Deze was zo ernstig, dat hij hierna nooit meer heeft kunnen lopen. De reden? Hij was een broer van Marty. Inmiddels is Marty al vele malen van identiteit en woonplaats gewisseld.

Als aanvulling op het boek: in 1999 werd er een aanslag gepleegd op Martin McGartland, opgeëist door de IRA. "Nooit vergeten!"; dat is hun motto. Hij raakte zwaar gewond, maar overleefde de aanslag. Zijn aanvallers zijn in 2004 berecht.

Het boek is eenvoudig geschreven, maar hartverscheurend eerlijk. Het is bijna niet voor te stellen dat deze gebeurtenissen zich in 'ons' West-Europa minder dan 10 jaar geleden afspeelden...

Hoe het nu is? Ik weet het niet. De spanningen zijn er nog steeds, en Gerry Adams lijkt te

Fifty Dead Men Walking - Martin McGartland

Written by Marleen Geuzebroek
Tuesday, 02 January 2007 00:00 -

---

proberen de IRA een beetje minder agressief te laten worden. Maar hoe het nu is om op dit moment op Ballymurphy Estate te wonen?

Voor mij was het boek een eye-opener. Zoiets kunnen zij ons niet voorstellen, maar het gebeurt, op korte afstand van ons eigen veilige huis. Heel indrukwekkend, ik heb er geen andere woorden voor behalve "Must Read".